

ДИСКУСИЯ

Здравейте,

Моят малък коментар е провокиран от редакционната бележка **"SOS за училищната география"**, публикувана в бр. 4/2008 на сп. „География `21“ (с. 32).

Ще започна с един апел, перефразиращ известна поговорка, който е насочен към децата на България – нашата гордост пред света: **"Учи, за да не работиш непривлекателен труд."**

Учителите сме тези, които сме призвани да предадем географските си знания и умения на нашите ученици, за да имат те равен старт в живота с другите по света и да са подготвени за предизвикателствата на утрешния ден. И в сърцето време да се гордеят, че знанията и уменията са ги придобили в българското, а не в някое чуждестранно училище.

Причините за този **"подреден хаос"**, който цари в нашата образователна система и, в частност – за проблемите на съвременната българска география като наука и като учебен предмет, са няколко. В следващите редове ще ги изложа така, както аз ги виждам, а мисля, че доста колеги ще са съгласни с мен и ще ме подкрепят.

Първата причина е в **образователното ни ведомство**. Там експерти и специалисти се **"надпреварват"** кой ще предложи все по-неадекватен вариант за реформи в училищната география като предмет. От години се правят експерименти, тъй като за реформи и промени тук не се изискват сериозни финансови средства, а в крайна сметка ошетените са учениците, защото намаляването на броя часове по география в средния и горния курс води до намаляване на географските знания, умения и компетенции у подрастващите, което е в техен ущърб. Как е възможно **"мозъците"** в МОН да премахнат изцяло в 8-ми клас изучаването на обща физическа география, както е по сега действащата **"стара"** учебна програма. По **"новата"** няма заложен нито един час по обща физическа география в 8-ми клас. Къде изчезна материалът, който се изучаваше в 7-ми клас по старата програма до преди една учебна година (Европа, Балкански полуостров и България)? И той някак си потайно изчезна в небитието. Докога ще се провежда тази nihilisticна политика по отношение на географията в България? Може би докато изчезне географията като учебен предмет от българското училище?

Нима в МОН не знаят, че **"общата култура на даден човек се формира от родната литература, родната история и родната география"**.

Тези реформи, които се правят в училищната география в двете степени на образованието, са безумни и работят срещу децата на България – тези, които утре може би ще потърсят други страни, за да получат там по-добро образование, тъй като не смятат, че са някакви **"огилни зайчета"**, върху които да експериментират по отношение на образованието им.

Следващата причина, която неимоверно много подпомага агонията на географията като учебна дисциплина в родното ни училище, са самите **родители** на учениците. Малко от тях се интересуват какво учат децата им в училище и с какви знания и умения по география ще излязат оттам. Това не ги вълнува, важни са само положителните оценки на техните рожби и вземането на **"прословутата"** диплома, която най-вероятно ще е зелен светофар за някой от колежите из България или входен билет за постъпване на работа в редиците на българската армия като кадрови войник. Това се оказва главна цел (даже и болни амбиции) за някои родители, като ги насаждат и в съзнанието на децата си.

Има и такива родители, които дори не знаят в кой клас са децата им, тъй като за тях по важно е как да сплечелят повече пари, за да осигурят по-добро съществуване на семейството си. В това няма нищо лошо, но когато то става самоцел и води до пътна незаинтересованост и безразличие към образованието, вкл. и географското, предавани и на децата им, вече е пошло. Нека не подминаваме и факта, че голяма група родители имат и демонстрират негативно отношение като цяло към съвременния учебен процес, като по този начин възпитават своите деца в безразличие към учебната работа в училище.

Такава за жалост е педагогическата действителност сред голям процент от българските семейства и тя води само до задълбочаване на кризата в географията като учебен предмет и като наука.

Друга причина за тази криза е самото **академично съсловие** у нас. Колко преподаватели – **"геогра-**

фи" от университетите застанаха открито в медийното пространство и заявиха, че това, което се прави от МОН по отношение на училищната география, е ненормално и неадекватно и е в разрез с традициите на българската география и със съвременните нужди на обществото от основополагащи географски знания. Кой потърси отговорност за осакатяването на образование на българските деца чрез оряването на часовете по география в българското училище и премахване изцяло на основополагащи географски знания. Тези въпроси, поставени открито, можеха да предизвикат поне някакъв обществен дебат. Така направиха примерно историците в България, когато от МОН се опитаха чрез новите учебни програми да намалят часовете по история в средния курс от 2 на 1,5, и в крайна сметка успяха да се преборят.

Академичното ни съсловие явно повече, ако не и изцяло, се вълнува само от собственото си кариерно израстване (защити на докторски дисертации, хабилитации, доцентури, професури) и от това колко студенти ще имат през новата учебна година във факултета. В сферата на интересите са и парите от продажбата на "нови" авторски книги и най-вече – от тиражите на новите и преиздадените учебници по география за българското училище. В писането на учебници няма нищо лошо, но техните автори в качеството си на университетски преподаватели трябва да се намесят преди всичко в решаването на проблемите на географското образование, защото учителите са оставени сами да се изправят пред тези проблеми и естествено е да не могат да се справят. Тази истина трябва да се разбере от всички, за да се потърси обединение в общите усилия за съвременно географско образование. Тук е и парадоксът – географите, които пишат учебниците за децата, утрешната ни надежда за едно по-добро бъдеще, са напълно апатични към това какво се случва с българската училищна география и дали географията изобщо ще просъществува и през XXI в. – века на все по-засилващата се глобализация, изискваща повече от всякога качествени знания и умения по география.

На следващо, но не на последно място сред причините за боледуването на географията в България, са много от представителите на нашето **учителско съсловие**. И тук има много "трески за дялане" и не можем да подминем този факт с лекота. Защото повечето от учителите са се затворили в своята черупка и нехаят какво става около тях, стига само за настоящата нова учебна година да са си осигурили необходимия задължителен преподавателски норматив от 720 часа. Това е най-важното, защото гарантира получаването на пълна заплата. А сривът на географията, който става пред очите им, не ги трогва в кротостта и примирението, които са ги об-

зели. Ето защо няма да е чудно, ако в един прекрасен ден от българската ни демокрация географията като учебен предмет неусетно изчезне от българското училище. И ако това се случи, ще бъдем виновни всички ние заради пасивното ни отношение.

Има и такива колеги, които се ръководят от принципа "те ни лъжат, че ни плашат, ние пък ги лъжем, че работим и правим нещо". И така си живеят необезпокоявани. И с „чиста съвест“ си получават пълната заплата. И какво се получава? Нека всеки сам си направи извода.

Срам и позор е да не може толкова време да се организира една **дискусия** сред българските учители и преподаватели за мястото и същността на съвременната българска география, включително в образованието и свързаните с него проблеми. Вярно е, че България е страна на абсурдите, където всичко ненормално се приема за нормално, но ние, географите, нека покажем, че не искаме да приемаме абсурди, когато става въпрос за географската наука. И да организираме такава дискусия. Къде остава личната позиция на всеки един от нас (Това се отнася за тези, които я имат!), какво седим и бездействаме, докато българската география бавно агонизира. Трябва да обединим усилията си и да работим за излизане от кризата, в която е поставена географията днес. Да поставим и очертаем всички проблеми в географската наука и да търсим пътища за разрешаването им, а те никак не са малко. Стига с тая пасивност и апатия у повечето колеги – трябва да се предприемат сериозни действия, които да доведат до положителна промяна.

Започнах моя малък коментар с поговорка и ми се иска да го завърша с поговорка, защото те, поговорките, са изтърпели проверката на времето.

*Ако мислите за един ден напред,
вземете си храна.*

*Ако мислите за една година напред,
посадете дърво.*

*Ако мислите за сто години напред,
образовайте децата си!*

Много ще съм благодарен, ако публикувате моя коментар върху редакционната бележка "SOS за училищната география". Не мога да остана встрани от повдигнатите проблеми и си позволих да изкажа личното си мнение, което, мисля, че и много колеги ще подкрепят.

Станчо Генчев

учител по География и икономика
ПГ по ХВТ "Св. Димитрий Солунски", Асеновград
e-mail: radiys@abv.bg